



СИЛАБУС КУРСУ

ШРИФТИ

Галузь знань: **В Культура і мистецтво**

Спеціальність: **В2 Дизайн**

Спеціалізація: **В22.01**

Ступінь вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітньо-професійна програма: **«Графічний дизайн»**

Рік навчання: **II**

Семестр: **III**

Кількість кредитів: **4**

Мова викладання: **українська**

КЕРІВНИК КУРСУ

ПІП

Строцьонь Андрій Іванович

Викладач кафедри архітектури та дизайну

**Контактна
інформація**

a.strotsen@wunu.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Анотація курсу

Дисципліна «Шрифти» є базовим складником професійної підготовки дизайнерів. Курс спрямований на вивчення шрифту як ключового інструменту візуальної комунікації, що поєднує в собі мистецтво графіки, інженерну точність та психологію сприйняття. Студенти пройдуть шлях від опанування ручних технік написання (каліграфії) до проектування складних типографічних систем у цифровому середовищі.

Мета та завдання курсу

Формування у студентів «шрифтової культури», розвиток навичок роботи з текстовими масивами та акциденцією, а також опанування методології створення авторських гарнітур.

Завдання курсу полягають в розвитку знань щодо історичних та сучасних шрифтів; ознайомлення з основами сприйняття морфології та побудови шрифтів, форма шрифтового елемента, законами композиції та оптичної ілюзії. Ми розвинемо наступні вміння:

- Аналітичні: Здатність ідентифікувати шрифти за епохами та стилями.
- Графічні: Вміння створювати гармонійні логотипи та текстові композиції.
- Технічні: Робота з модульною сіткою, підготовка макетів до друку та вебу з урахуванням специфіки екранної типографії.
- Креативні: Розробка унікального шрифтового характеру для брендингу.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / лабор.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 4	1. Вступ. Шрифт як засіб комунікації. Інструментарій. Історія латинського та кириличного письма. Від капітального письма до гуманістичного курсиву.	Поняття про шрифт та науку типографіка. Народження та еволюція алфавіту. Історія виникнення латинських шрифтів. Розвиток кириличних шрифтів. Соціальна і культурологічна зумовленість шрифтів. Шрифтова справа в Україні.	Презентації, питання
2 / 4	2. Анатомія літери. Елементи конструкції, пропорції, оптичні ілюзії в шрифті.	Елементи літери. Гарнітура шрифту. Види шрифтів. Накреслення шрифту: щільність, нахил, насиченість, заповненість. Типометрична система виміру. Розмірні характеристики шрифту. Проміжки та їх різновиди. Інтерліньяж. Кернінг, трекінг. Індксація шрифтів.	Презентація, питання
2 / 4	3. Класифікація шрифтів. Антиква (старого, перехідного стилів, нова). Гротески (Sans Serif). Історія виникнення, види (геометричні, гуманістичні, неогротески). Акцидентні та декоративні шрифти. Роль емоції у шрифтовому дизайні.	Основні класифікації шрифтів: антикву (старого стилю, перехідну, нову), гротески (геометричні, гуманістичні, неогротески), а також акцидентні та декоративні шрифти, їх історію виникнення та характерні ознаки. Окрема увага приділяється ролі емоційного сприйняття шрифту у графічному дизайні та його впливу на комунікацію і візуальну ідентичність.	Презентації, тести, реферат
2 / 6	4. Архітектоніка тексту. Кернінг, трекінг, інтерліньяж. Ритм текстового блоку. Шрифтові пари та ієрархія. Правила поєднання	Архітектоніка тексту та основні типографічні параметри — кернінг, трекінг, інтерліньяж і формування ритму текстового блоку як основи читабельності та композиційної цілісності. Також розглядаються принципи створення шрифтової ієрархії, підбору шрифтових пар, правила поєднання гарнітур	Презентація, реферат, самостійна робота

	гарнітур. Робота з сітками.	і використання модульних сіток у графічному дизайні.	
2 / 6	5. Цифрова типографія. Екранні шрифти, хінтинг, читабельність у вебi.	Особливості цифрової типографії, зокрема використання екранних шрифтів, принципи хінтингу та технічні аспекти їх відображення на цифрових пристроях. Розглядаємо також фактори, що впливають на читабельність тексту у вебсередовищі, та принципи вибору і застосування шрифтів для інтерфейсів і вебдизайну.	Доповідь, візуальна презентація верстки.
2 / 6	6. Етапи проектування шрифту. Пошук ідеї, створення знакової системи. Програмне забезпечення для створення шрифтів. Робота в FontLab.	Від пошуку ідеї до створення повноцінної знакової системи, включно з вибором концепції та стилістики. Також розглядається програмне забезпечення для розробки шрифтів, зокрема практична робота у FontLab для створення та редагування гарнітур.	Презентація створення шрифтових символів
2 / 6	7. Шрифтовий логотип. Робота з написом як з цілісним графічним об'єктом.	Шрифтовий логотип та робота з написом як самостійним графічним об'єктом, де важлива форма, ритм і композиційна цілісність. Розглядаються принципи стилізації, підбору шрифтів і створення унікальної візуальної ідентичності бренду через типографіку.	Пошуково-ескізна робота, презентація результатів.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Іваненко Т. О. Оригінальність без меж: природа акцидентного шрифту. Х. : ХДАДМ, 2011. 184 с.; іл.
2. Іваненко Т. О. Шрифтовий дизайн : основи. Харків : ХДАДМ, 2019. 144 с.
3. Еміль Рудер, Типографія, ArtHuss, 2025, 276 с. ISBN 978-617-8425-33-3
4. Й. Мюллер-Брокманн, Сіткові системи в графічному дизайні, ArtHuss, 2024, 178 с. ISBN 978-617-8425-18-0
5. Сара Гайндман, Як дизайн спонукає нас думати, ArtHuss, 2022, 256 с., ISBN 978-617-8025-24-3
6. Ерік Шпікерман, Про шрифти (Stop Stealing Sheep), ArtHuss, 2019, 192 с., ISBN 978-617-7799-01-5
7. Василь Чебаник, Графіка української мови. Рутенія, Грамота, 2022, 224 с., ISBN 978-966-349-923-9
8. Шон Адамс, Словник кольору для дизайнерів, ArtHuss, 2021, 256 с., ISBN 978-617-7799-73-2

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Robert Bringhurst, The Elements of Typographic Style (v. 4.0), Hartley & Marks, 2013, 382 p., ISBN 978-0881792126
2. Ellen Lupton, Thinking with Type (3rd Ed., Revised), Princeton Arch., 2024, 256 p., ISBN 978-1797226828
3. Karen Cheng, Designing Type (Second Edition), Yale Univ. Press, 2020, 248 p., ISBN 978-0300249927
4. Erik Spiekermann, Stop Stealing Sheep (4th Edition), TOC Publishing, 2022, 239 p., ISBN 978-3949164033
5. Gerrit Noordzij, The Stroke: Theory of Writing, Hyphen Press, 2006, 88 p., ISBN 978-0953990665

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

- Політика щодо дедлайнів і перескладання. Роботи, що подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (-20 балів). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за умови, що причина відсутності студента на модулі була поважною.
- Політика щодо академічної доброчесності. Усі роботи повинні бути оригінальними і виконаними самостійно.
- Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. З об'єктивних причин (наприклад, стан здоров'я, сімейні обставини, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком.

ПОЛІТИКА ЩОДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Відповідно до «Положення про визнання в Західноукраїнському національному університеті результатів попереднього навчання» (https://www.wunu.edu.ua/pdf/pologenyia/Polozhennya_ruzult_poper_navch.pdf) здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання (неформальної / інформальної освіти, академічної мобільності тощо) на підставі документів, що їх підтверджують (сертифікати, довідки, документи про підвищення кваліфікації тощо). Рішення про зарахування здобувачу результатів (певного освітнього компонента в цілому, або ж окремого виду навчальної роботи за таким освітнім компонентом) приймає вповноважена Комісія з визнання результатів навчання за процедурою, визначеною вищезазначеним положенням. Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «ДИЗАЙН ІНТЕРФЕЙСІВ» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

ОЦІНЮВАННЯ

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
<p>Модуль 1 (теми 1-7)</p> <p><i>Поточне оцінювання.</i> Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих напрактичних заняттях.</p> <p><i>Підсумкова модульна робота,</i> яка охоплює всі теми курсу. Оцінка визначається як складова теоретичних знань – макс.20 балів, проведеного дослідження – максимум 20 балів та фінального проекту – максимум 60 балів.</p>	<p>20%</p> <p>20%</p>
<p>Модуль 2. Участь у тренінгах</p> <p>Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час виконання двох тренінгів</p>	<p>5%</p>
<p>Модуль 3. Самостійна робота</p> <p>Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи блоку 1 і 2</p>	<p>15%</p>
<p>Модуль 4. Екзамен</p> <p>Оцінка за екзамен визначається за двома двома критеріями: практичне застосування теоретичних знань курсу – максимум 70 балів, та цілісно-композиційне рішення екзаменаційного завдання – максимум 30 балів.</p>	<p>40%</p>

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТВОРЧОГО ЗАВДАННЯ З ШРИФТІВ

Назва критерію	Характеристика критерію
ціннісно-цільовий	переклад (інформування)
художній	володіння основами образотворчої граматики
творчий	створення (надання форми)
технологічний	технологія цифрових зображень
оцінювально-аналітичний	артикуляція (пояснення ідей)

ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНІВ ПРОЄКТНИХ ЗАВДАНЬ З ШРИФТІВ

За шкалою ЗУНУ	Характеристика рівнів виконаних завдань
90-100	Точно визначено та узгоджено тонально-колірні параметрами зображення та прозорість шарів. Застосовано особливу систему ефектів в монтажних переходах; застосовано точно керовані ефекти; виконано коректно трансформації зображення, його форми, кольору або фактури. Можливо, створено тривимірні об'єкти, поєднано з будь-якими відзнятими зображеннями. Відредаговано виразність написання шрифтів. Збережено можливість запам'ятовувати складні процедурні послідовності перетворень зображення. Виявлено якісні характеристики художнього образу. Відібрано необхідну (за можливості найменшу) кількість значущих для змісту компонентів майбутнього твору, вибудовано їх структурні взаємозв'язки. Створено набір виражальних засобів, адекватних інформаційному змісту та образ, який у концентрованому вигляді є сенсом повідомлення. Знайдено композиційний прийом, що дозволяє тому, хто сприймає, освоювати необхідну для нього інформацію.
85-89	Визначено та узгоджено тонально-колірні параметрами зображення та прозорість шарів. Застосовано систему ефектів в монтажних переходах; застосовано керовані ефекти; виконано трансформації зображення, його форми, кольору або фактури. Збережено можливість

	<p>запам'ятовувати складні процедурні послідовності перетворень зображення. Виявлено характеристики художнього образу. Відібрано необхідну кількість значущих для змісту компонентів майбутнього твору, вибудовано їх структурні взаємозв'язки. Створено набір виражальних засобів, адекватних інформаційному змісту та образ.</p> <p>Знайдено композиційний прийом.</p>
75-84	<p>Визначено тонально-колірні параметрами зображення та прозорість шарів. Застосовано ефекти в монтажних переходах; застосовано ефекти; виконано трансформації зображення. Збережено можливість запам'ятовувати складні процедурні послідовності перетворень зображення. Виявлено характеристики художнього образу. Відібрано необхідну кількість значущих для змісту компонентів майбутнього твору. Створено набір виражальних засобів, адекватних інформаційному змісту. Не знайдено композиційний прийом, що дозволяє тому, хто сприймає, освоювати необхідну для нього інформацію .</p>
65-74	<p>Неточно визначено та узгоджено тонально-колірні параметрами зображення та прозорість шарів. Застосовано неточно керовані ефекти; виконано некоректно трансформації зображення, його форми, кольору або фактури. Збережено можливість запам'ятовувати складні процедурні послідовності перетворень зображення. Не виявлено якісні характеристики художнього образу. Не відібрано необхідну кількість значущих для змісту компонентів майбутнього твору, не вибудовано їх структурні взаємозв'язки. Створено набір виражальних засобів та образ, який у концентрованому вигляді не є сенсом повідомлення. Не знайдено композиційний прийом.</p>
60-64	<p>Неточно визначено тонально-колірні параметрами зображення та прозорість шарів. Не застосовано точно керовані ефекти; не виконано трансформації зображення, його форми, кольору або фактури. Збережено можливість запам'ятовувати складні процедурні послідовності перетворень зображення. Не виявлено якісні характеристики художнього образу, не вибудовано їх структурні взаємозв'язки. Не створено набір виражальних засобів та образ, який у концентрованому вигляді є сенсом повідомлення.</p>
35-59	<p>Не визначено тонально-колірні параметрами зображення та прозорість шарів. Не застосовано керовані ефекти; не виконано трансформації зображення. Не збережено можливість запам'ятовувати складні процедурні послідовності перетворень зображення. Не виявлено якісні характеристики художнього образу.</p>
1-34	<p>Не визначено тонально-колірні параметрами зображення. Не застосовано ефекти; не виконано трансформації. Не збережено можливість запам'ятовувати складні процедурні послідовності перетворень зображення.</p>

ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ШРИФТИ”

Комплексне технічно-творче завдання “Шрифтовий логотип, аргументоване створення логотипу за допомогою наявних гарнітур, модифікація в графічний об’єкт, підбір шрифтової пари для слогану”

Мета: створення ціннісного у художньому та маркетинговому плані шрифтового логотипу, з врахуванням сучасних вимог та авторською унікальністю.

Практичні завдання:

1. Аналіз і підбір гарнітури для шрифтового лого.
2. Модифікація тексту у графічний об’єкт та надання йому унікальності.
3. Створення авторського напису за використання традиційних та сучасній технік.
4. Підбір шрифтових пар до наявного лого.
5. Композиційне рішення щодо запропонованої айдентики.
6. Створення пресету шрифтів для подальшого використання у наявній айдентичі.
7. Створення декоративних символів для імплементації їх у наявну брендингову стратегію.

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-7
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп’ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Онлайн доступне програмне забезпечення Acrobat Reader, безкоштовні та умовно-безкоштовні програмні засоби для створення шрифтів.	